

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» щодо відновлення позапланових заходів державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю в частині виплати заробітної плати»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

Питання своєчасної виплати заробітної плати під час воєнного стану є критичним фактором для збереження соціальної стабільності в суспільстві. Конституція України гарантує право на своєчасне одержання винагороди за працю, яке не може бути обмежене навіть в умовах війни.

Однак, в умовах воєнного стану діє мораторій на проведення більшості заходів державного нагляду (контролю). Чинне законодавство та, зокрема, Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. №303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) в умовах воєнного стану» суттєво обмежують проведення перевірок бізнесу, що на практиці призводить до зловживань з боку недобросовісних роботодавців.

Незважаючи на те, що стаття 16 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» формально дозволяє певні заходи контролю, Державна служба України з питань праці часто відмовляє у проведенні перевірок за скаргами працівників про невиплату заробітної плати, посилаючись на обмеження законодавчих підстав або дію урядових постанов. Така ситуація призводить до безконтрольного накопичення зарплатних боргів перед працівниками та порушення їхніх прав.

2. Мета та завдання прийняття законопроєкту

Метою законопроєкту є забезпечення конституційного права громадян на своєчасну оплату праці шляхом розблокування дієвого інструменту державного контролю саме для випадків виникнення заборгованості. Завданням акта є законодавче закріплення прямої підстави для проведення позапланових заходів контролю у разі звернень громадян щодо порушення строків виплати заробітної плати.

3. Загальна характеристика й основні положення законопроєкту

Пропонується внести зміни до частини першої статті 16 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану».

Ключові положення проєкту передбачають надання права центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та

контролю за додержанням законодавства про працю, здійснювати позапланові заходи контролю за додержанням законодавства про працю юридичними особами та фізичними особами, які використовують найману працю.

Розширення переліку підстав для здійснення таких заходів. Зокрема, законопроект прямо прописує звернення фізичної особи (працівника) про порушення стосовно неї законодавства про працю в частині оплати праці, а саме - наявності заборгованості з виплати заробітної плати.

Збереження інших важливих підстав для перевірок, таких як, настання аварії або смерті потерпілого внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання, що було пов'язано з діяльністю суб'єкта господарювання.

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання

Регулювання правовідносин у даній сфері здійснюється Конституцією України, Законом України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту не потребує додаткових витрат із державного бюджету України та місцевих бюджетів.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття даного проекту Закону дозволить відновити ефективний захист прав найманих працівників на своєчасну оплату праці. Щодо побоювань бізнесу про погіршення стану підприємств через перевірки, варто зазначити важливий запобіжник: законопроект не має на меті автоматичне накладення санкцій. Згідно з чинною частиною 3 статті 16 профільного Закону, у разі виконання припису про усунення порушень (виплати боргу), штрафи на роботодавця не накладаються. Таким чином, законопроект стимулює роботодавця визнати борг та розпочати процес його погашення, забезпечуючи баланс інтересів між працівниками та бізнесом.

Народний депутат України

Валерій ГНАТЕНКО

